

Evaluatie Inzet- en Beleidskader NL-Alert

**Ministerie van Justitie en Veiligheid
Januari 2019**

Colofon

Afzendgegevens	Ministerie van Justitie en Veiligheid Turfmarkt 147 2511 DP Den Haag Postbus 20301 2500 EH Den Haag
Projectnaam	Evaluatie Inzet- en Beleidskader NL-Alert
Ons kenmerk	0
Auteurs	drs. A.M.D. Uittenbogaart-van Es J. van Heugten MSc Directie Veiligheidsregio's en Crisisbeheersing, Directoraat- Generaal Politie en Veiligheidsregio's

Inhoudsopgave

Colofon	2
Samenvatting	4
1. Inleiding.....	6
1.1. Crisiscommunicatie en NL-Alert.....	6
1.2. Inzet- en Beleidskader NL-Alert.....	7
1.3. Wijze van evalueren	8
2. Bevindingen	10
2.1. Nut en noodzaak landelijk Inzet- en Beleidskader NL-Alert	10
2.2. Mandatering	10
2.3. Doelstelling NL-Alert.....	11
2.4. Inzetcriteria.....	12
2.5. Standaardberichten en berichtelementen	12
2.6. Beschouwing specifieke situaties.....	13
2.7. Het addendum: inzet NL-Alert bij extreem geweld.....	15
2.8. NL-Alert in relatie tot andere communicatiemiddelen.....	15
2.9. Overige punten	16
2.10. Leren en evalueren	16
3. Conclusies.....	18

Samenvatting

Voor u ligt de evaluatie van het Inzet- en Beleidskader NL-Alert. Dit is een beleidsproduct van het ministerie van Justitie en Veiligheid ter verdere stimulering van NL-Alert.

In 2013 is het Inzet- en Beleidskader door de Minister van Veiligheid en Justitie, in gezamenlijkheid met het Veiligheidsberaad, opgesteld. In 2015 is na de eerste evaluatie de tweede versie uitgebracht. Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft het Inzet- en Beleidskader NL-Alert in 2017/2018 voor de tweede keer geëvalueerd. Doel van deze evaluatie is om het Inzet- en Beleidskader te herijken en waar nodig te actualiseren en te verbeteren. Mede op basis van de evaluatie, is het Inzet- en Beleidskader geactualiseerd. Nu het Veiligheidsberaad geen operationele documenten meer vaststelt, is het geactualiseerde Inzet- en Beleidskader door de RDVR vastgesteld.

Momenteel vindt doorontwikkeling van NL-Alert naar mogelijke additionele technieken en kanalen plaats. Deze zijn gelet op de fase waarin deze doorontwikkeling zich bevindt in de evaluatie van het huidige Inzet- en Beleidskader, en de voorgestelde wijzigingen, niet meegenomen. Het voorgenoemde doel valt af te bakenen aan de hand van drie doelstellingen:

- 1) Waar nodig en/of wenselijk bijstellen/herijken Inzet- en Beleidskader NL-Alert;
- 2) Inzicht verkrijgen in de noodzakelijke aanvullingen;
- 3) Beschouwing van actuele vraagstukken in het kader van inzet van NL-Alert (bijv. crowd control/112 casus).

De verantwoordelijkheid voor het alarmeren en informeren van de bevolking en het verstrekken van een handelingsperspectief tijdens (dreigende) incidenten, rampen en crises is decentraal belegd. De minister van Justitie en Veiligheid (JenV)¹ stelt hiertoe het alarmeringsmiddel NL-Alert² en het Inzet- en Beleidskader NL-Alert ter beschikking aan het bevoegd gezag. Dat kader dient ervoor om op bestuurlijk en operationeel niveau aan te geven wanneer, in welke situaties en door wie NL-Alert kan worden ingezet. Het kader is bedoeld voor een eenduidige en afgewogen inzet van het instrument NL-Alert.

Ten aanzien van de drie bovengenoemde doelstellingen komt het ministerie tot vier overkoepelende eindconclusies in deze evaluatie. De uitgebreide conclusies leest u in hoofdstuk 3.

Conclusie 1: Bij de veiligheidsregio's blijft behoefte bestaan aan een landelijk kader ten aanzien van de inzet van het middel NL-Alert. Het Inzet- en Beleidskader is een waardevol document in deze zin. Vooral bij vraagstukken en ontwikkelingen die raken aan inzet in steeds complexere crisissituaties.

Conclusie 2: NL-Alert is bedoeld als middel om de bevolking te alarmeren en te informeren over een incident, ter bescherming van de eigen fysieke veiligheid van de burger. Voorstelbaar zijn typen incidenten waarbij geen sprake is van bedreiging van de eigen fysieke veiligheid van burgers danwel waarbij alarmering voor het merendeel van de mensen binnen een gebied geen relevantie kent. Het geniet de aanbeveling om in die

¹ De minister van JenV is vanuit zijn stelselverantwoordelijkheid verantwoordelijk voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing en voor het functioneren van het stelsel van de veiligheidsregio's.

² NL-Alert is een alarmeringsmiddel van de Nederlandse overheid om tijdens (dreigende) rampen of noodsituaties burgers via mobiele communicatienetwerken te kunnen alarmeren en informeren. Via dit systeem kan de overheid berichten versturen aan gebruikers van mobiele telefoons in een bepaald gebied via cell broadcast.

gevallen andere beschikbare crisiscommunicatiemiddelen in te zetten om de bevolking te informeren over een incident (denk aan sociale media, persconferenties).

Conclusie 3: Belangrijk blijft een vergelijkbare benadering in vergelijkbare omstandigheden bij de keuze tot inzet van NL-Alert. Het Inzet- en Beleidskader faciliteert en stimuleert dit. Burgers mogen overal in Nederland hetzelfde niveau van dienstverlening door de overheid verwachten. Dit document geeft kaders voor de wijze waarop NL-Alert gebruikt kan worden op een voor ontvangers zo eenduidig mogelijke manier.

Conclusie 4: Het is van belang dat Rijk en regio's met elkaar in verbinding blijven over actuele zaken en inzichten in relatie tot NL Alert. De evaluatie van het Inzet- en Beleidskader is hiervoor een moment, maar ook andere momenten zoals de Gebruikersraad en eigen evaluaties van de regio's zijn hiervoor zeer belangrijk.

Actualisatie Inzet- en Beleidskader

Mede op basis van de evaluatie wordt het Inzet- en Beleidskader geactualiseerd. Nu het Veiligheidsberaad geen operationele documenten meer vaststelt, wordt het geactualiseerde Inzet- en Beleidskader door de RDVR vastgesteld. Vooropgesteld dient te worden dat het gaat om een actualisatie van het Inzet- en Beleidskader, niet om een compleet nieuw op te zetten Inzet- en Beleidskader.

Dankwoord

Ten behoeve van deze evaluatie hebben de veiligheidsregio's input geleverd door middel van digitale reacties en aanwezigheid bij besprekingen (o.a. tijdens de Gebruikersraad). Één van de doelstellingen was om te komen tot actualisatie van het Inzet- en Beleidskader. Uit de evaluatie komt een klein aantal wijzigingsvoorstellen voort, op basis waarvan het Inzet- en Beleidskader wordt geactualiseerd. De reikwijdte van de evaluatie ziet echter verder dan komen tot de wijzigingsvoorstellen.

Er heeft in de gesprekken die ten behoeve van de evaluatie zijn gevoerd zeer waardevolle gedachtewisseling over, en uitwisseling van ervaringen met het middel NL-Alert plaatsgevonden. Dit is meegenomen in de bevindingen in deze evaluatie. Wij willen op deze plek alle betrokkenen bedanken voor hun bijdrage.

1. Inleiding

1.1. Crisiscommunicatie en NL-Alert

Tijdige, consistente en betrouwbare communicatie van overheid naar burgers bij (dreigende) incidenten, rampen en crises is van groot belang. In eerste instantie om mensen adequaat te informeren over de situatie en daarnaast over het mogelijke risico dat zij lopen en de wijze waarop zij dit risico kunnen verkleinen dan wel uitsluiten.

In het Inzet- en Beleidskader is afgesproken dat NL-Alert kan worden ingezet bij (dreigende) incidenten, rampen en crises op het moment dat die zich voordoen of in de direct daaraan voorafgaande fase van acute dreiging, als incidenten die:

- Acut handelen van publiek kan vergen;
- Een fysieke bedreiging kan vormen;
- Voor grote maatschappelijke onrust/ontwrichting kan zorgen.

De verantwoordelijkheid om burgers te alarmeren en informeren bij een (dreigende) noodsituatie is decentraal belegd ³. De minister van Justitie en Veiligheid stelt sinds 2012 NL-Alert ter beschikking aan het bevoegd gezag. Het is een alarmeringsmiddel, waarmee de overheid tijdens (dreigende) rampen of noodsituaties de bevolking spoedig en betrouwbaar via tekstberichten op de mobiele telefoon kan alarmeren en informeren, en kan voorzien van een situatie specifiek handelingsperspectief.

NL-Alert is primair bedoeld ter bescherming van de eigen fysieke veiligheid van de burgers die het bericht ontvangen, een NL-Alert bericht kent daarmee een hoge relevantie/attentiewaarde voor vrijwel alle ontvangers van een bericht binnen een geselecteerd gebied. NL-Alert is niet bedoeld voor algemene risicocommunicatie. Hiertoe zijn andere middelen beschikbaar.

Voor verzending van NL-Alert berichten wordt gebruik gemaakt van de cell broadcasttechniek. Deze techniek is niet vatbaar voor congestie op de mobiele communicatienetwerken en is privacy-ongevoelig.⁴

Crisiscommunicatie

- Onder crisiscommunicatie wordt communicatie tijdens, of vlak voorafgaand aan een (dreigende) crisissituatie verstaan, waarmee wordt voorzien in een maatschappelijke informatiebehoefte rondom het incident.
- NL-Alert staat niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van een breder palet aan crisiscommunicatiemiddelen. Tot de huidige beschikbare crisiscommunicatiemiddelen worden momenteel naast NL-Alert ook de sirenes, rampenzenders, publieksinformatienummer 0800-1351, www.crisis.nl, websites van veiligheidsregio's, sociale media en enkele regionaal ontwikkelde middelen gerekend.
- NL-Alert is de afgelopen jaren in ontwikkeling geweest en doorontwikkeling vindt nog steeds plaats. Veiligheidsregio's gebruiken NL-Alert als middel om de bevolking te alarmeren en informeren, NL-Alert wordt gemiddeld 3-5 keer per maand ingezet.

³ Wet veiligheidsregio's, artikel 7 en 39, artikel 25.1c.

⁴ Voor verzending van NL-Alert berichten wordt onder andere gebruik gemaakt van de cell broadcasttechniek. Cell broadcast is niet vatbaar voor congestie op de mobiele communicatienetwerken en is privacy-ongevoelig. Daarnaast lopen verschillende initiatieven om NL-Alert ook via andere methodes te verspreiden. Een voorbeeld is het tonen van NL-Alert op de zogenaamde DRIS-panelen, dat wil zeggen de panelen bij OV-haltes, in een geselecteerd gebied.

1.2. Inzet- en Beleidskader NL-Alert

Het Inzet- en Beleidskader NL-Alert is opgesteld door de minister van Justitie en Veiligheid, in samenspraak en gezamenlijkheid met het Veiligheidsberaad. Doel van het Inzet- en Beleidskader is om op bestuurlijk en operationeel niveau kaders te geven aan wanneer, in welke situaties, en door wie NL-Alert kan worden ingezet. Het biedt hiermee primair handvatten aan het bevoegd gezag, dat ten tijde van een (dreigend) incident, ramp of crisis een besluit moet nemen over de inzet van NL-Alert. Het voorziet niet op detailniveau in de eisen voor het gebruik van NL-Alert. In de veiligheidsregio's zijn er verschillen in procedures bij een crisis, zo ook bij crisiscommunicatie. Bovendien kunnen nooit alle situaties worden voorzien. Het bevoegd gezag moet bij het gebruik van NL-Alert vrijheid hebben om goed in te spelen op de specifieke situatie.

Inzet NL-Alert

- Het is wenselijk om een NL-Alert bericht in het kader van een incident, ramp of crisis zo spoedig mogelijk te verzenden.
- Lokale en regionale autoriteiten bepalen echter zelf of, wanneer en in welk gebied een NL-Alert bericht wordt verzonden.
- Met inachtneming hiervan is het aanbevolen om een functionaris te mandateren die in staat is om in het eerste uur van een incident de beslissing te nemen om een NL-Alert bericht op te (laten) stellen en te verzenden.
- Het daadwerkelijk verzenden van een NL-Alert bericht gebeurt door de meldkamer. Hiervoor is gekozen omdat de meldkamer het organisatieonderdeel is dat 24 uur per dag, zeven dagen per week operationeel is.

Het besluit tot inzet is een verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag, zolang het binnen de gestelde kaders past. Het Inzet- en Beleidskader gaat voornamelijk over de lokale en regionale inzet van NL-Alert, maar ook over bovenregionale en nationale inzet.

1.2.1. Doelstelling, afbakening en aandachtsgebieden evaluatie

In het Inzet- en Beleidskader NL-Alert⁵ is vastgesteld dat het kader tussentijds, in ieder geval eens per twee jaar, wordt geëvalueerd. JenV voert de evaluatie uit en stelt deze vast.

Doelstelling en afbakening evaluatie

Doel van de evaluatie is om het Inzet- en Beleidskader te herijken en waar nodig te actualiseren en te verbeteren. Komen tot een volledig nieuw Inzet- en Beleidskader is niet beoogd. Het doel van de evaluatie valt te concretiseren aan de hand van drie doelstellingen:

- 1) Waar nodig en/of wenselijk herijken Inzet- en Beleidskader NL-Alert;
- 2) Inzicht verkrijgen in de noodzakelijke aanvullingen (bijv. addendum extreem geweld);
- 3) Beschouwing van actuele vraagstukken in het kader van inzet van NL-Alert (bijv. crowd control/112 casus).

Met deze drie doelstellingen richt de evaluatie zich op de inzet (o.a. afwegingsfactoren voor inzet en mogelijkheid tot snelle inzet van NL-Alert) en verzending (o.a. kwaliteit van berichtinhoud, duidelijkheid, zelfstandig leesbaarheid) van NL-Alert. Het technisch functioneren van NL-Alert is geen onderdeel van de evaluatie. Het grensvlak van mens en techniek wel. Dit krijgt aandacht in relatie tot de verzending (gebruikersgemak/standaardberichten/inzetproces). Momenteel wordt onderzocht hoe

⁵ Beleidskader NL-Alert, versie 1 mei 2015.

NL-Alert verder met additionele technieken en kanalen kan worden doorontwikkeld. Dit maakt logischerwijs geen onderdeel uit van deze evaluatie.

Aandachtsgebieden

De evaluatie is gericht op het in beeld brengen van de belangrijkste aandachtspunten en verbeterpunten ten aanzien van het Inzet- en Beleidskader NL-Alert. De volgende aandachtsgebieden staan in de rapportage centraal, deze volgen uit de opzet van het Inzet- en Beleidskader, de relevante actuele ontwikkelingen en een analyse van de inzetten van NL-Alert (inzetrapportages):

- Doelstelling NL-Alert;
- Mandatering;
- Inzetcriteria;
- Standaardberichten en berichtelementen;
- Het addendum;
- Specifieke situaties in relatie tot de doelstelling en inzetcriteria NL-Alert;
- Actuele vraagstukken zoals nut en noodzaak landelijk Inzet- en Beleidskader NL-Alert;
- NL-Alert in relatie tot andere communicatiemiddelen.

1.2.2. Relevante context uitfasering WAS en doorontwikkeling NL-Alert

De minister van JenV heeft besloten tot uitfasering van het Waarschuwings- en Alarmeringssysteem (WAS). Het Veiligheidsberaad heeft hierop aandachtspunten meegegeven aangaande de uitfasering van het WAS en de beschikbaarheid van een volwaardig pakket aan crisiscommunicatiemiddelen. De Tweede Kamer heeft tevens aandachtspunten geformuleerd voor NL-Alert voorafgaand aan de uitfasering van het WAS, en heeft verzocht de beëindiging van het gebruik van het WAS aan de Kamer voor te leggen voordat er een definitieve beslissing wordt genomen.⁶

Verbreiding

NL-Alert wordt momenteel in overleg met de veiligheidsregio's doorontwikkeld. Hierbij is aandacht voor mogelijke andere technieken en kanalen, alsook voor doorontwikkeling van het huidige beschikbare NL-Alert. Van belang blijft dat NL-Alert niet op zichzelf staat en in samenhang met de andere beschikbare crisiscommunicatiemiddelen moet worden gezien.

1.3. Wijze van evalueren

- Een aantal onderdelen van het Inzet- en Beleidskader was verouderd en behoefde actualisatie. Hiertoe is door JenV voorliggende evaluatie uitgevoerd en door JenV vastgesteld.
- De inhoudelijke evaluatie is tot stand gekomen na een interne analyse van het beschikbare Inzet- en Beleidskader in relatie tot de actuele ontwikkelingen. Ook concrete inzetten van NL-Alert (inzetrapportages) zijn hierin meegenomen. Het betreft een kwalitatieve beschouwing van de inzetten.

⁶ Motie Wolbert, TK 2014-2015, 29 628, nr. 529.

- De regio's zijn gevraagd om input te leveren ten behoeve van deze evaluatie. Een aantal onderwerpen is specifiek uitgelicht in onderstaande vragenset⁷ voor de regio's.

Evaluatievragen voor gebruikers Inzet- en Beleidskader NL-Alert

1. Welke rol vervult het Inzet- en Beleidskader NL-Alert in de regio?
2. Waar zien de gebruikers ruimte voor verbetering in het huidige Inzet- en Beleidskader? Missen gebruikers bepaalde thema's/uitwerkingen in het kader?
3. Wordt met het Inzet- en Beleidskader voldoende gefaciliteerd in mandatering?
4. Zijn inzetcriteria voldoende duidelijk?
5. Wordt met het Inzet- en Beleidskader voldoende voorzien in voorbeeldberichtelementen voor de regio's?
6. Welke afwegingen spelen voor de regio's een rol om NL-Alert in te zetten? Wat zijn voor de regio's redenen om andere middelen dan NL-Alert of naast NL-Alert in te zetten?
7. Wat zijn de afspraken tussen de regio's wanneer er een storing in het systeem is? Werken deze afspraken? (buddy meldkamer)
8. Hoe vaak dient het Inzet- en Beleidskader te worden geëvalueerd?
9. Overige opmerkingen/vragen.

- Aan de hand van deze vragenset is in mei 2017 het gesprek gevoerd met de regio's in de Gebruikersraad. De beelden en bevindingen die tijdens deze bijeenkomst zijn gedeeld, zijn meegenomen in de evaluatie. De opbrengsten van het gesprek in de Gebruikersraad zijn van grote waarde voor de evaluatie. Ze zijn integraal opgenomen in de bevindingen en in overweging genomen in de wijzigingsvoorstellen voor het nieuwe Inzet- en Beleidskader.⁸ Specifieke casuïstiek is ook besproken in de Gebruikersraad van 12 april 2018.
- Na vaststelling door JenV krijgen de regiocontactpersonen de evaluatie ter informatie toegezonden. De evaluatie leidt tot aanpassingsvoorstellen voor actualisatie van het Inzet- en Beleidskader. Deze aanpassingsvoorstellen worden met behulp van een digitale consultatie bij de veiligheidsregio's neergelegd voor nadere afstemming en inventarisatie van eventuele aanvullende aanpassingsvoorstellen. De evaluatie zal tevens worden besproken in het directeurenoverleg NL-Alert.
- Met de veiligheidsregio's (RDVR) wordt daaropvolgend een nieuw Inzet- en Beleidskader vastgesteld. Vooropgesteld dient te worden dat het gaat om een actualisatie van het Inzet- en Beleidskader, niet om een compleet nieuw op te zetten Inzet- en Beleidskader.

⁷ Op basis van de interne analyse is een vragenset ontwikkeld ten behoeve van de evaluatie van een aantal onderdelen van het Inzet- en Beleidskader. Voor deze analyse zijn onder andere de verzonden berichten in de periode van 1 mei 2015 tot 1 februari 2018 bestudeerd.

⁸ Niet alle veiligheidsregio's waren in de gelegenheid de Gebruikersraad bij te wonen. De regiocontactpersonen hebben de evaluatievragen doorgestuurd gekregen en de mogelijkheid gehad om hier schriftelijk op te reageren.

2. Bevindingen

U treft hieronder per hoofdthema een weergave van de opbrengsten van de Gebruikersraad, de digitale uitvraag bij veiligheidsregio's en een analyse door JenV. Tevens worden aandachtspunten meegegeven en waar passend staan aanbevelingen opgenomen in relatie tot de bevindingen.

2.1. Nut en noodzaak landelijk Inzet- en Beleidskader NL-Alert

- Het Inzet- en Beleidskader is een landelijke handreiking voor de regio's en vervult verschillende rollen. Het biedt ruimte voor landelijke verbinding en een overzicht van thema's die voor alle veiligheidsregio's van belang zijn tegen de achtergrond van het stimuleren van uniformiteit.
- Het Inzet- en Beleidskader is een plek om landelijk en bovenregionaal zaken te borgen.
- Het Inzet- en Beleidskader vervult de rol van raamwerk voor de situaties waarin NL-Alert kan worden ingezet: het wordt gebruikt als basis voor eigen factsheets, procedures en afspraken in de regio's, zodat de mensen die met NL-Alert werken weten hoe ze het in moeten zetten.
- Regio's voelen zich gesteund door het kader omdat het een landelijke grondslag biedt voor de inzet van NL-Alert. Regio's vinden het prettig het Inzet- en Beleidskader tot hun beschikking te hebben, omdat het handvatten en richtlijnen geeft.
- Uniformiteit tussen veiligheidsregio's blijft een aandachtspunt. Van belang is dat er in iedere regio dezelfde afweging wordt gemaakt bij de keuze tot inzet van NL-Alert. Het Inzet- en Beleidskader faciliteert dit. Het streven is dat ongeacht waar je je bevindt, je dezelfde bescherming krijgt. Dit beeld wordt breed gedragen en kan scherper worden benoemd in een nieuw Inzet- en Beleidskader.
- Onderkend wordt dat de inrichting van de veiligheidsregio's onderling verschilt. JenV benadrukt het belang van uniformiteit.
- Regio's wijzen erop dat juist door inzetcriteria er ruimte is om af te wegen of NL-Alert al dan niet kan worden ingezet. Ze geven aan dat dit niet verder hoeft te worden dichtgetimmerd. Geen enkel incident is exact hetzelfde. Zelfs bij gelijksoortige incidenten kunnen verschillende keuzes worden gemaakt om NL-Alert al dan niet in te zetten, bijvoorbeeld verschil in inzet overdag of 's nachts. Dit is aan de regio's, zij kennen de omstandigheden en kunnen die afweging maken.
- Regio's geven aan dat het Inzet- en Beleidskader zaken als mandaatregelingen en algemene inzetcriteria met name procedureel moet uniformeren met oog voor de realiteit en actualiteit.
- De regio's en JenV delen het beeld dat het Inzet- en Beleidskader de uniformiteit van inzet van NL-Alert ten goede komt.
- JenV wil de faciliterende rol die het Inzet- en Beleidskader vervult in de regio's bestendigen.
- Actuele thema's in relatie tot het middel NL-Alert dienen hier op een overzichtelijke manier samengebracht te worden.
- Het blijft van belang om met elkaar te bewaken dat de inhoud van het Inzet- en Beleidskader past bij de realiteit en actualiteit. Het verdient aanbeveling iedere twee jaar een herijkingsmoment te kiezen voor het document.

2.2. Mandatering

- Het bevoegd gezag, lokaal en regionaal, is verantwoordelijk voor het besluit tot inzet van NL-Alert. De besluitvorming hiertoe is dikwijls gemandateerd. Adequate en heldere mandatering van het besluit tot inzet van NL-Alert is derhalve van groot

belang. De regio's staan aan de lat om dit te waarborgen. Hierin worden de regio's gefaciliteerd door een mandaatregeling in het Inzet- en Beleidskader.

- Regio's geven aan dat de mandateringen in de regel helder zijn uitgewerkt aan de hand van de voorbeeld mandaatregeling.
- Regio's behouden het mandateringsbesluit graag in het Inzet- en Beleidskader. De mandatering hoeft maar één keer geregeld te worden, maar het is goed dat hiervoor landelijk richtlijnen worden meegegeven. Gelet hierop en gelet op de verantwoordelijkheidsverdeling die hiermee gepaard gaat, past dit goed in het Inzet- en Beleidskader.
- Aandachtspunt: wat naar voren komt uit de evaluatie is dat de regio's aangeven dat de mandatering maar één keer geregeld hoeft te worden. JenV vraagt aandacht voor het actueel houden van de mandatering binnen de veiligheidsregio's. Het is de verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio's zelf om de mandatering actueel te houden.
- JenV acht het van levensbelang dat in geval van acute dreiging voor burgers in situaties van extreem geweld NL-Alert afgewogen, zeer snel en met een adequaat handelingsadvies kan worden ingezet. Voorbeelden van deze situaties zijn schietincidenten, bomaanslagen, inrijden op menigtes etc.. Dit kunnen situaties van terrorisme zijn, maar dat hoeft niet. Belangrijk is dat burgers weten wat het gevaar is en wat ze moeten doen. Het proces tot inzet van NL-Alert bij extreem geweld is een specifiek aandachtspunt. Zie verder onder 2.7 Het addendum: inzet NL-Alert bij extreem geweld.

2.3. Doelstelling NL-Alert

- NL-Alert is bedoeld als middel om de bevolking te alarmeren/waarschuwen en te informeren over een specifiek incident, met daarbij een concreet advies hoe men in deze situatie moet handelen. Dit wordt gedaan ter bescherming van de eigen fysieke veiligheid van de burger.
- Veiligheidsregio's en JenV hebben deze doelstelling op diverse momenten gemarkeerd. JenV ziet aanleiding dit in het Inzet- en Beleidskader nogmaals te markeren.
- Bij incidenten die de eigen fysieke veiligheid bedreigen en waarbij burgers geïnformeerd moeten worden ten behoeve hun eigen handelen, past het goed om allereerst te alarmeren. Dit komt de efficiëntie van het proces van informeren en overbrengen van een handelingsperspectief ten goede. Alarmeren en informeren zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden
- Geconstateerd kan worden dat een NL-Alert impact heeft op de ontvanger. De ontvanger krijgt ongevraagd een bericht binnen, vaak vergezeld van een alarmerende sirenetoon. Het is belangrijk dat de burger een NL-Alert bericht ervaart als urgent, daar onmiddellijk kennis van neemt en ernaar handelt.
- Gelet op impact is het van belang dat een NL-Alert bericht voor het overgrote deel van de ontvangers binnen een geselecteerd gebied een hoge attentiewaarde kent en daadwerkelijk relevant is.
- Aandachtspunt: Het is onmogelijk te voorkomen dat een NL-Alert bericht ook mensen buiten een specifiek geselecteerd gebied bereikt. Communicatie over het gebied waar het incident is en waarvoor het bericht geldt, is daarbij cruciaal.

- Het is aan het bevoegd gezag om NL-Alert in te zetten. Van belang is wel dat de inzet van NL-Alert bij eerder geformuleerde doelstelling past en binnen de afspraken uit het Inzet- en Beleidskader past.
- NL-Alert staat niet op zichzelf, maar maakt deel uit van een breed palet aan crisiscommunicatiemiddelen (bijv. de sirenes, calamiteitenzenders, publieksinformatienummer 0800-1351, www.crisis.nl, websites van veiligheidsregio's, sociale media en enkele regionaal ontwikkelde middelen). Er kunnen diverse crisiscommunicatiemiddelen (in samenhang) worden ingezet tijdens een noodsituatie, waaronder NL-Alert. Tevens kunnen andere crisiscommunicatiemiddelen een uitkomst bieden in situaties waarbij inzet van NL-Alert niet binnen de doelstelling danwel het Inzet- en Beleidskader past.
- Omdat NL-Alert zowel gebruikt wordt voor het waarschuwen als voor het informeren van burgers, is het wenselijk dat er lokale/regionale voorlichters en andere actoren worden betrokken bij het opstellen van het bericht. Zo kan ook de inhoudelijke aansluiting bij overige crisiscommunicatiemiddelen worden geborgd.
- JenV en de veiligheidsregio's constateren dat ten aanzien van een groot aantal veiligheidsvraagstukken en de communicatie hierover steeds meer de samenwerking met andere partners noodzakelijk is.

2.4. Inzetcriteria

- De in het Inzet- en Beleidskader vastgestelde inzetcriteria geven de veiligheidsregio's kaders voor de situaties waarin ze NL-Alert kunnen inzetten.
- De veiligheidsregio's ervaren binnen deze kaders voldoende ruimte om NL-Alert in te zetten in specifieke situaties.
- Hoewel het niet binnen de vastgestelde inzetcriteria past, wordt er geconstateerd dat er regelmatig afmeldberichten⁹ worden verstuurd met NL-Alert. Er is bij regio's behoefte aan ruimte hiervoor binnen de inzetcriteria. Regio's stellen voor dit type berichten concreet bij de inzetcriteria in het nieuwe Inzet- en Beleidskader op te nemen.
- Binnen crisismanagement past het om te markeren wanneer de 'kritieke toestand' is afgelopen.
- JenV kan zich vinden in de wens van de regio's om ruimte in de inzetcriteria te maken voor een afmeldbericht en in de meerwaarde tot verruiming van de inzetcriteria in het Inzet- en Beleidskader op dit punt. Dit zal worden doorgevoerd in de geactualiseerde versie van het Inzet- en Beleidskader.
- Aandachtspunt is dat het afmeldbericht dezelfde informatiewaarde en attentiewaarde kent als een NL-Alert bericht in een actieve situatie.
- Daadwerkelijke verzending van een afmeldbericht is niet verplicht en afhankelijk van specifieke omstandigheden (bijvoorbeeld tijdstip).

2.5. Standaardberichten en berichtelementen

- Er is een standaard berichtenstructuur¹⁰ voorhanden die de deelelementen bevat die relevant zijn voor de opbouw van een NL-Alert bericht. Deze structuur is opgenomen in het Inzet- en Beleidskader (bijlage II.A).
- Het is, voor de leesbaarheid, effectiviteit en begrip van een NL-Alert bericht van belang dat deze structuur wordt gebruikt.
- De berichtenstructuur is bekend bij de veiligheidsregio's.

⁹ Met afmeldberichten worden hier berichten bedoeld die aangeven dat de situatie waarvoor eerder werd gewaarschuwd onder controle is. Voorbeeld van een afmeldbericht: "Brand is onder controle. Ramen en deuren hoeven niet meer gesloten te blijven."

¹⁰ Een NL-Alert bericht bevat minimaal de volgende componenten: Afzender, datum/tijd, risico, locatie –bron en effectgebied, handelingsperspectief, verwijzing naar een ander medium voor meer informatie.

- Er zijn standaardberichtelementen beschikbaar per incidenttype. Deze zijn bedoeld om de regio's te faciliteren in het opstellen van een NL-Alert bericht en zijn opgebouwd volgens de standaard berichtenstructuur. De standaardberichtelementen kunnen door de veiligheidsregio's worden aangepast en daarmee situatie specifiek worden gemaakt.
- Regio's hebben eerder verzocht om standaardberichten in te voeren in de NL-Alert applicatie. Hierin zijn de regio's gefaciliteerd.
- Regio's hebben ook de mogelijkheid om zelf berichten op te stellen. Aandachtspunt hierbij is de eerder genoemde berichtenstructuur.
- Regio's vinden het Inzet- en Beleidskader niet de plek van de standaard berichtelementen per incidenttype die nu als bijlage II.C zijn opgenomen. Regio's doen de suggestie om deze standaardberichtelementen op te nemen in een apart document.

2.6. Beschouwing specifieke situaties

Enkele specifieke situaties die zich in de afgelopen jaren voordeden, verdienen in het bijzonder aandacht. Het betreft situaties waarin de vraag is opgekomen of NL-Alert terecht is ingezet of ingezet had kunnen worden. Hieronder wordt een beschouwing gegeven van dergelijke situaties in relatie tot de doelstelling en de inzetcriteria van NL-Alert. **Het betreft twee gebeurtenissen waarbij NL-Alert ter informatie is ingezet om een ongewenste situatie trachten te voorkomen en de afweging van een landelijke inzet.**

Er wordt geen oordeel gegeven over de keuze tot inzet, dit is een keuze die tijdens een crisissituatie door het bevoegd gezag is gemaakt in een specifieke situatie. Het is niet mogelijk uit deze specifieke situaties een conclusie te trekken en deze expliciet op te nemen in het Inzet- en Beleidskader.

Inzet NL-Alert ten behoeve van crowd control

NL-Alert is in 2017 enkele keren ingezet ten behoeve van crowd control. Boodschap was om niet naar de binnenstad te komen, omdat de binnenstad vol was. NL-Alert heeft in deze gevallen veel mensen in een groot gebied bereikt.

- De inzetcriteria in het Inzet- en Beleidskader bieden de mogelijkheid voor een dergelijke inzet, als er sprake is van een bestaand incident of een acute dreiging.
- Van belang is dat deze mogelijkheid ook in de inzetcriteria blijft bestaan, zodat het bevoegd gezag in een specifieke situatie NL-Alert hiervoor kan inzetten. De vraag kan wel gesteld worden of de inzet van NL-Alert bij dit type incident past bij de doelstelling van NL-Alert.
- Aandachtspunt hierbij is de relevantie van het bericht voor een grote groep, ter bescherming van de eigen fysieke veiligheid. Juist in gevallen van crowd control zullen veel mensen het bericht ontvangen wiens eigen fysieke veiligheid niet in gevaar is.
- Enige terughoudendheid met de inzet van een alarmeringsmiddel als NL-Alert is dan gewenst. Je hebt twee soorten terughoudendheid; in aantal en in verzendgebied. Wanneer men regelmatig NL-Alert berichten ontvangt die als niet relevant worden ervaren, kan men minder alert worden op de ontvangst en opvolging van NL-Alert berichten.

Als het bevoegd gezag in specifieke situaties rondom crowd control de inzet van NL-Alert overweegt, is het onder andere van belang aandacht te hebben voor de impact van een bericht voor dit soort incidenten en de grootte van het verzendgebied.

Inzet NL-Alert om overbelasting 112 te voorkomen

Een vijftal regio's heeft NL-Alert ingezet tijdens de storm van 18 januari 2018. Interessant was dat code rood tijdens de storm voor het hele land gold, en dat er dus vergelijkbare omstandigheden waren in het hele land, maar regio's toch tot andere keuzes voor inzet kwamen.

In de Gebruikersraad van 12 april 2018 hebben regio's ervaringen uitgewisseld over deze inzetten. Reden voor inzet van NL-Alert tijdens de storm was dat de wachttijden bij de meldkamers (112) opliepen. In het NL-Alert bericht werd opgeroepen 112 enkel in daadwerkelijke nood te bellen met 112.

- Gebleken is dat NL-Alert effectief is geweest, de wachttijden bij de meldkamers liepen terug.
- De meeste regio's hebben de inzet geëvalueerd en komen tot de conclusie dat een aantal punten beter had gekund, onder andere de afstemming tussen regio's over de inzet van NL-Alert en de inhoud van de berichten (locatie of doorverwijzing naar meer informatie ontbrak soms). Dit had vragen vanuit de bevolking over waarom men wel, of juist geen bericht ontving, kunnen voorkomen.

NL-Alert is, vanwege de hoge alarmerende waarde en doelstelling dat NL-Alert wordt ingezet ter bescherming van de eigen fysieke veiligheid, primair niet bedoeld voor het doorgeven van een dergelijke boodschap. Het bericht werd niet verzonden naar de bevolking vanwege een acute bedreiging van de eigen fysieke veiligheid, maar ter voorkoming van lange wachttijden bij 112.

Bij een voorzienbaar incident geven regio's ook aan de meerwaarde van communicatie voorafgaand aan het incident via andere communicatiemiddelen, bijvoorbeeld (sociale) media, te zien. Op deze manier kan de bevolking voorafgaand aan het incident geïnformeerd worden over de wijze waarop meldingen kunnen worden doorgegeven en kunnen problemen worden ondervangen.

Uitgangspunt inzet NL-Alert ter informatie

Er zijn situaties denkbaar waarin de bevolking een informatiebehoefte heeft over een incident dat geen bedreiging van de eigen fysieke veiligheid vormt, en geen acuut handelen van de bevolking vergt.

- NL-Alert is gelet op het alarmerende en informerende karakter hiervoor in principe niet het middel. Het is belangrijk dat men een NL-Alert bericht ervaart als urgent, daar onmiddellijk kennis van neemt en ernaar handelt.
- Wanneer men regelmatig bestookt wordt met berichten die de schijn van alarmering hebben, maar waarbij daadwerkelijke alarmering niet op zijn plek is (er hoeft immers geen waarschuwing plaats te vinden), is men minder alert in het geval er een daadwerkelijke acute situatie is waarvoor gealarmeerd moet worden.
- De behoefte van de bevolking om wel informatie te krijgen is begrijpelijk. Er zijn andere crisiscommunicatiemiddelen die in dat geval uitkomst kunnen bieden.

'Nationale' inzet NL-Alert

Nationale inzet van NL-Alert is gerelateerd aan de opschaling van de crisisbeheersingsorganisatie zoals deze staat beschreven in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming (NHC)¹¹. Nationale inzet gaat niet zozeer over het uitzendgebied,

¹¹ Het Handboek is van toepassing op situaties, waarbij de nationale veiligheid in het geding is of kan zijn, of die anderszins een grote maatschappelijke impact (kunnen) hebben. In dergelijke situaties kan het gewenst zijn dat de rijksoverheid op hoog ambtelijk en politiek-bestuurlijk niveau zorgdraagt voor coördinatie en besluitvorming over het geheel van maatregelen en voorzieningen die in samenwerking met de betrokken publieke en private partners met het oog op een samenhangende aanpak moeten worden getroffen.

maar over de vraag op wiens gezag NL-Alert wordt uitgezonden. Dat kan in heel Nederland zijn, maar kan ook in een deel daarvan zijn. Naast de meldkamers zijn er twee locaties waar NL-Alert landelijk ingezet kan worden, het MDC (Meldkamer Diensten Centrum) van de Nationale Politie te Driebergen, en op het Nationaal Crisiscentrum (NCC).

Crisiscommunicatie vindt altijd plaats in opdracht van het gezag. In de wet zijn slechts een paar situaties waarin de burgemeester of de voorzitter Veiligheidsregio niet het bevoegd gezag is, maar een minister. Er dient een procedure te zijn ingeregeld hoe een dergelijke inzet verloopt, zodat enerzijds de gezaghebbende instantie weet hoe een verzoek neer te leggen bij de centraal verzendende instantie, anderzijds dat de gemandateerde functionaris weet onder welke voorwaarden hij het systeem in werking mag stellen.

Over een nationale inzet van NL-Alert staat er in het Inzet- en Beleidskader het volgende: "Bij een opschaling naar een nationaal niveau, volgens de dan geldende afspraken en niettegenstaande de wettelijke verantwoordelijken, kan een nog in te richten landelijk account worden gebruikt voor de verzending van een NL-Alert".

Uitgangspunt 'landelijke' inzet

Bij inzet over (delen van) meerdere veiligheidsregio's of heel Nederland kan NL-Alert worden gebruikt voor het alarmeren en informeren van de bevolking. Een groot aandachtspunt is echter dat de inhoud, de gebiedsselectie en het handelingsperspectief niet identiek zal zijn naarmate het te bereiken gebied groter is. In deze situaties is het voorstelbaar dat NL-Alert op meerdere locaties gelijktijdig wordt ingezet door de bevoegde gezagen, waarbij de inhoud van de NL-Alert berichten mede is afgestemd op de lokale situatie. Er is dan geen reden voor een landelijke insteek via MDC of NCC; wel kan centraal bijvoorbeeld door het NCC voor afstemming worden zorggedragen.

2.7. Het addendum: inzet NL-Alert bij extreem geweld

JenV acht het van levensbelang dat in geval van acute dreiging voor burgers in situaties van extreem geweld NL-Alert afgewogen, zeer snel en met een adequaat handelingsadvies kan worden ingezet. Voorbeelden van deze situaties zijn schietincidenten, bomaanslagen, inrijden op menigtes etc.. Dit kunnen situaties van terrorisme zijn, maar dat hoeft niet. Wat betreft inzet van NL-Alert bij extreem geweld is een specifieke rol weggelegd voor de politie.

Vastgesteld is dat professionals die betrokken zijn bij de inzet van NL-Alert behoefte hadden aan een nadere handreiking bij (de voorbereiding van) inzet van NL-Alert bij extreem geweld. Naar aanleiding van deze behoefte, is het Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's in afstemming met de NCTV samen met Politie en het OM gekomen tot een richtlijn met afspraken over het proces tot inzet van NL-Alert bij situaties van extreem geweld. Strekking van deze richtlijn is de borging van politie-advies in het proces tot inzet van NL-Alert in situaties van extreem geweld (inclusief aanslagen).

In het Inzet- en Beleidskader wordt verwezen naar deze richtlijn. De richtlijn wordt separaat verstrekt aan de veiligheidsregio's.

2.8. NL-Alert in relatie tot andere communicatiemiddelen

- Zoals eerder in de evaluatie benoemd, staat NL-Alert niet op zichzelf. Het maakt onderdeel uit van een palet crisiscommunicatiemiddelen dat door het bevoegd gezag kan worden ingezet om te alarmeren en/of informeren in geval van een ramp of crisis.

- Elk middel kent zijn eigen kwaliteiten en aandachtspunten. Middelen zijn vaak complementair aan elkaar. Slechts zelden wordt een enkel middel ingezet in een crisissituatie.
- Het is van belang dat bij concrete incidenten een evenwichtige inzet van (meestal diverse) crisiscommunicatiemiddelen plaatsvindt, die past bij de kenmerken van het specifieke incident en die de juiste doelgroepen bereikt.
- In crisiscommunicatie is het van belang dat NL-Alert door de bevolking wordt herkend als betrouwbaar alarmeringsmiddel van de overheid en daarmee voor een hoge urgentie kent.
- Regio's geven aan dat er geen behoefte bestaat aan meer duiding bij de paragraaf in het Inzet- en Beleidskader over NL-Alert in relatie tot andere crisiscommunicatiemiddelen.

2.9. Overige punten

- De afspraken buddy-meldkamer houden in dat als één meldkamer een storing heeft, een buurmeldkamer voor deze meldkamer een NL-Alert kan verzenden. Regio's geven aan dat deze afspraken goed werken. Bij samenvoegen van meldkamers moeten wel nieuwe accounts worden verstrekt. Opgemerkt wordt dat als er een technisch probleem bij de operator is, je niets aan een buddy meldkamer hebt.
- JenV merkt op dat één van de uitkomsten van het onderzoek naar het alarmeren van kwetsbare groepen uitgevoerd door de TU Twente is, dat anderstaligen (toeristen, zakenreizigers, migranten) onvoldoende bediend worden met de berichtgeving van NL-Alert in het Nederlands. Er zijn technisch gezien mogelijkheden om met vertaalde berichten te werken (om te beginnen in het Engels), maar hiervoor is naar verwachting noodzakelijk dat enkel gewerkt wordt met standaardberichten. Overwogen moet worden of standaardisatie van de berichten gewenst is. Hierover dienen gesprekken met de regio's te worden gevoerd. Veiligheidsregio's zijn positief over mogelijke verzending van NL-Alert in meerdere talen.
- Standaardberichtelementen zijn herzien en in de Gebruikersraad op 12 april 2018 vastgesteld. Eén regio roept op om hier in de toekomst wellicht nog een keer voor bij elkaar te komen, om de berichten te bespreken.
- Regio's hebben verzocht om geautomatiseerd een kaart van het geselecteerde verzendgebied te ontvangen, die zij kunnen gebruiken voor communicatieve doeleinden. Dit verzoek is in de Gebruikersraad van 12 april 2018 herhaald en hier is invulling aan gegeven. Per regio wordt één e-mailadres opgenomen in de NL-Alert applicatie, waardoor zij geautomatiseerd een kaart van het verzendgebied verkrijgen in geval van een NL-Alert.

2.10. Leren en evalueren

Evaluatie Inzet- en Beleidskader

Regio's vinden de huidige evaluatiecyclus van het Inzet- en Beleidskader (iedere twee jaar) volstaan. Gelet op de ontwikkelingen rondom verbreding NL-Alert en uitfasering WAS wordt 2020/2021 genoemd als moment voor een volgende evaluatie.

Tussentijds leren

JenV onderschrijft het belang van de eigen evaluaties in de regio's. Het is mooi als tussentijds onderling geleerd kan worden van ervaringen en dat good practices, maar ook knelpunten, met elkaar worden besproken. Dit kan tijdens de Gebruikersraad, maar uiteraard ook hierbuiten.

NL-Alert in oefeningen: niet daadwerkelijk inzetten

Om te leren werken met NL-Alert is een oefenomgeving beschikbaar voor de gebruikers van NL-Alert. JenV hecht er waarde aan dat gebruikers leren werken met NL-Alert in een

veilige oefenomgeving.

Een dergelijke oefenomgeving kan ook worden gebruikt bij bredere oefeningen met crisissituaties.

Het uitgangspunt is dat het middel NL-Alert niet daadwerkelijk in oefensituaties wordt ingezet. Uitzending van een daadwerkelijk NL-Alert in een oefensituatie kan tot verwarring en onduidelijkheden leiden.

3. Conclusies

De evaluatie leidt tot een aantal conclusies.

Conclusie 1: Het Inzet- en Beleidskader NL-Alert voorziet in de behoefte van veiligheidsregio's aan een landelijke leidraad ten aanzien van de inzet. NL-Alert is een instrument van het bevoegd gezag. Voor bovenregionale inzet en inzet in meer complexe crisissituaties bestaat behoefte aan een landelijk kader. Het betreft bijvoorbeeld de afhandeling van openbare orde kwesties en terrorismedreigingen.

JenV blijft in samenspraak met de veiligheidsregio's voorlopig zorgdragen voor het uitvoeren van het Inzet- en Beleidskader. Regio's delen het beeld dat het Inzet- en Beleidskader de uniformiteit van inzet van NL-Alert ten goede komt. Het Inzet- en Beleidskader moet terughoudend blijven met betrekking tot operationele zaken. Het moet een beleidsmatige lijn weergeven, die door de regio's naar de operatie vertaald kan worden. Daar waar situaties/vraagstukken echter vragen om nadere duiding of handreiking, dient dit in gezamenlijkheid te worden bekeken.

Conclusie 2: NL-Alert is bedoeld als middel om de bevolking tegelijk te alarmeren/waarschuwen en te informeren over een incident, ter bescherming van de eigen fysieke veiligheid van de burger. Uitgangspunt daarbij is dat een NL-Alert bericht een hoge attentiewaarde en relevantie voor mensen binnen een geselecteerd gebied heeft. Hieruit volgt dat bij verschillende typen incidenten de vraag dient te worden gesteld of inzet van NL-Alert passend is.

Voorstelbaar zijn typen incidenten waarbij geen sprake is van bedreiging van de eigen fysieke veiligheid van burgers dan wel waarbij alarmering voor het merendeel van de mensen binnen een gebied geen relevantie kent. Het geniet de aanbeveling om in die gevallen andere beschikbare crisiscommunicatiemiddelen in te zetten om de bevolking te informeren over een incident (denk aan sociale media, persconferenties). Het is uiteindelijk aan het bevoegd gezag om in een concrete situatie, passend binnen het Inzet- en Beleidskader, af te wegen om NL-Alert al dan niet in te zetten. Omdat NL-Alert zowel gebruikt wordt voor het waarschuwen als voor het informeren van burgers, is het wenselijk dat er lokale/regionale voorlichters en andere actoren worden betrokken bij het opstellen van het bericht. Zo kan ook de inhoudelijke aansluiting bij overige crisiscommunicatiemiddelen worden geborgd.

Conclusie 3: Van belang is dat er in iedere regio dezelfde afweging wordt gemaakt bij de keuze tot inzet van NL-Alert. Of en hoe de burger wordt gealarmeerd bij bepaalde incidenten dient immers niet afhankelijk te zijn van de plek waar hij/zij zich bevindt. Burgers mogen overal in Nederland hetzelfde niveau van dienstverlening door de overheid verwachten. Er dient dan ook te worden gewaakt voor onnodige regionale verschillen.

Het Inzet- en Beleidskader geeft kaders voor de wijze waarop NL-Alert gebruikt kan worden op een voor ontvangers zo eenduidig mogelijke manier. Uniformiteit en vergelijkbaarheid tussen veiligheidsregio's blijft een aandachtspunt. Maar door de uiteenlopende organisatorische inrichting van regio's, en het type risico's binnen de veiligheidsregio's kent uniformiteit hierbij grenzen.

Belangrijk blijft een vergelijkbare benadering in vergelijkbare omstandigheden. Het streven is dat ongeacht waar je je bevindt, je dezelfde bescherming krijgt. Dit beeld

wordt breed gedragen en kan scherper worden benoemd in een nieuw Inzet- en Beleidskader.

Conclusie 4: Het is van belang dat Rijk en veiligheidsregio's met elkaar in verbinding blijven over actuele zaken en inzichten. De evaluatie van het Inzet- en Beleidskader is hiervoor een moment, maar ook andere momenten zoals de Gebruikersraad en eigen evaluaties van de regio's zijn hiervoor belangrijk. Het lerend effect van het gebruiken van NL-Alert kan groter zijn naarmate de evaluatie beter is; een basis voor een volgende inzet.